

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

TADQIQOTLAR

ILM-FAN

TEKNOLOGIYALAR

ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR NAZARIYASI

ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

2026

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

Andijan, Uzbekistan

+998335668868

<https://innoworld.net>

« ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR
NAZARIYASI » NOMLI ILMIY, MASOFAVIY,
ONLAYN KONFERENSIYASI TO'PLAMI

3-JILD 5-SON

Konferensiya to'plami va tezislari quyidagi xalqaro
ilmiy bazalarda indexlanadi

Google Scholar

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

Directory of Research Journals Indexing

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2026

TIBBIYOT TEXNOLOGIYALARINI BOSHQARISHDA UZOQ MUDDATLI VA OPERACION REJALASHTIRISH

Abduvoxidov Xalilillo Shukrullo o'g'li

Andijon davlat texnika instituti

“Biotibbiyot muhandisligi” yo‘nalishi assistenti

E-mail: khalililloabduvokhidov@gmail.com

To‘lanboyeva Moxinozxon Shodmonbek qizi

Andijon davlat texnika instituti

“Biotibbiyot muhandisligi” yo‘nalishi 4-bosqich talabasi

E-mail: mohinozkimsanova282@gmail.com

Shaxzadayeva Munavvar Ibrohimjon qizi

Andijon davlat texnika instituti

“Biotibbiyot muhandisligi” yo‘nalishi 4-bosqich talabasi

E-mail: mamajonovamunavvar@gmail.com

Annotasiya. Ushbu mavzuda tibbiyot texnologiyalarini boshqarish jarayonida uzoq muddatli va operacion rejalashtirishning ahamiyati yoritiladi. Uzoq muddatli rejalashtirish sog'liqni saqlash muassasalarida zamonaviy tibbiy uskunalarni joriy etish, ulardan samarali foydalanish, moliyaviy resurslarni to'g'ri taqsimlash hamda kelajakdagi ehtiyojlarni prognoz qilishga qaratilgan. Operacion rejalashtirish esa kundalik faoliyatni tashkil etish, texnik xizmat ko'rsatish, uskunalarning uzluksiz ishlashini ta'minlash va xizmat sifatini oshirishga xizmat qiladi. Mavzuda rejalashtirishning asosiy tamoyillari, boshqaruvdagi o'rni hamda tibbiy texnologiyalar samaradorligini oshirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Natijada, to'g'ri yo'lga qo'yilgan rejalashtirish tibbiyot muassasalari faoliyati barqarorligi va aholiga ko'rsatiladigan tibbiy xizmat sifati oshishiga zamin yaratadi.

Kalit so'zlar: tibbiyot texnologiyalari, boshqaruv, uzoq muddatli rejalashtirish, operacion rejalashtirish, tibbiy uskunalar, texnik xizmat ko'rsatish, resurslarni boshqarish, samaradorlik, innovasion texnologiyalar, sog'liqni saqlash tizimi.

Tibbiy asbob-uskunalariga ega bo'lishning ustuvor yo'nalishlari kelishilganidan so'ng, shifoxona **rejalashtirishning keyingi bosqichlariga** o'tishi mumkin – **Ошибка!**
Источник ссылки не найден. qarang

1-rasm - uzoq muddatli va operacion rejalashtirish bilan bog'liq faoliyat va natijalar sxemasi

Ideal holda, shifoxona ma'lum tibbiy asbob-uskunalarni sotib olishni shifoxonaning umumiy **strategik rejasiga** kiritilgan **uzoq muddatli** TTB-ni takomillashtirish va jihozlarni rivojlantirish strategiyasining bir qismi sifatida rejalashtiradi.

Strategik va uzoq muddatli rejalashtirish

Strategik rejalashtirish kasalxonaning strategiyasini yoki yo'nalishini belgilashni va "ushbu strategiyani amalga oshirish uchun o'z resurslarini ajratish to'g'risida qaror qabul qilishni" o'z ichiga oladi (Vikipediya, sanasiz, -b). Shuningdek, u strategiyani amalga oshirishni boshqaruvchi nazorat mexanizmlarini o'z ichiga olishi mumkin. U sog'liqni saqlash sohasidagi ehtiyojlar tendentsiyalari yoki talablarini tahlil qilishga asoslangan holda uzoq muddatli maqsad va vazifalarni belgilaydi. **Strategiya** ko'plab ta'riflarga ega, ammo odatda "maqsadlarni belgilash, maqsadlarga erishish uchun harakatlarni belgilash va harakatlarni amalga oshirish uchun resurslarni safarbar qilish" ni o'z ichiga oladi (Vikipediya, sanasiz, -c). **Strategik reja** odatda **uzoq muddatli**, masalan 3 - 10 yilni qamrab oladi. Bu:

- asosiy **printsiplarni, maqsad va vazifalarni** belgilaydi
- demografik, epidemiologik, huquqiy va siyosiy (kasalxonalar avtonomiyasi kabi) o'zgarishlarni, milliy sog'liqni saqlash dasturlari va maqsadlarni va boshqalarni hisobga oladi.
- **vazifalarni va rollarni** belgilaydi
- **ustuvor yo'nalishlarni, strategiyalarni va siyosatni** belgilaydi.

"**Uzoq muddatli rejalashtirish**" va "**strategik rejalashtirish**" atamaları ko'pincha sinonim sifatida ishlatiladi, chunki aksariyat hollarda strategik rejalar uzoqroq muddatga mo'ljallangan. Katta aniqlik bilan aytganda, uzoq muddatli rejalashtirish va strategik rejalashtirish farq qiladi. Nazariy jihatdan strategik reja uzoq muddatli bo'lishi shart emas; u 1 yoki 2 yilni qamrab olishi mumkin. Shu bilan birga, uzoq muddatli reja strategik bo'lmay, faqat operativ bo'lishi mumkin. An'anaga ko'ra, markazlashgan holda boshqariladigan sog'liqni saqlash tizimlarida hukumat, xususan Sog'liqni saqlash vazirligi va Moliya vazirligi – strategik yo'nalishlar, milliy sog'liqni saqlash dasturlari va ularni moliyalashtirish to'g'risida qaror qabul qiladi. Kasalxonalardan milliy rejalar va dasturlarni amalga oshirish talab etiladi. Kasalxonalarining yillik byudjetlari chegaralar va faoliyatlarni belgilaydi.

Strategik va uzoq muddatli rejalashtirish turli hil bosqichlardan iborat:

- qiymatlar/printsiplarni, **vazifani** (missiyani), uzoq muddatli **maqsadni** (qarashni) aniqlamoq
- harakat yo'nalishlarning va **muayyan maqsadlarning** ustuvorligini belgilash
- (strategik) **variantlarni**, xavflarni va echimlarni aniqlash va baholash
- **strategiyalarni, natijalarni** va muvaffaqiyat omillarini belgilash.

Ошибка! Источник ссылки не найден. ko'rsatilgandek, **strategik rejalashtirish** kasalxona operasion va moliyaviy qarorlar qabul qilishi uchun kerakli ma'lumotlarni ta'minlaydi va shu bilan **moliyaviy boshqaruv tsiklining** muhim elementini tashkil etadi (**byudjet tsikli** deb ham ataladi).

2-rasm - moliyaviy boshqaruv tsiklining yuqori qismi

Uskunalarni rivojlantirishni rejalashtirish

Kasalxona uchun strategik fikr yuritish va **uzoq muddatli uskunalar ehtiyojlarini** mos ravishda rejalashtirish orqali qondirish muhimdir. Temple-Bird va uning hamkasblari (2005) uskunalarni rivojlantirish uchun **kasalxona bo'limlari** darajasida rejalashtirishni taklif qilishadi.

Uskunalarni rivojlantirish rejalashtirish maqsadi va afzalligi

Uskunalarni rivojlantirish rejasi foyda keltiradi, chunki u:

- ◆ talablaringizni oldindan aniqlaydi va bashorat qiladi
- ◆ rivojlanish yo'nalishini aniqlab beradi
- ◆ talab qilinadigan harakatlar uchun xarajatlar smetasini tuzishga imkon beradi
- ◆ mablag ajratish kerak bo'lgan joylarni ajratib turadi va mablag'lardan oqilona foydalanishga yordam beradi
- ◆ mablag yig'ish kerak bo'lgan sohalarga e'tiboringizni qaratishga imkon beradi
- ◆ rivojlanishga erishilganlikni kuzatib borish uchun sizga vaqt oralig'ini taqdim etadi.

(Temple-Bird et al., 2005, p. 163)

Keyingi sahifalardagi misollar uskunalarni rivojlantirish rejasi qanday bo'lishi mumkinligini ko'rsatadi. Tavsiya etilgan misollar, shuningdek, quyidagi **ma'lumotlarni** o'z ichiga oladi:

- mavjud uskunalar, ularning holati va kamchiliklari
- tiklash, almashtirish, sotib olish yoki ularning muammolarini bartaraf qilish bo'yicha qisqa va uzoq muddatli **harakatlar**
- taxminiy xarajatlar smetasi.

Uskunalarni rivojlantirishni rejalashtirish **moliyaviy rejalashtirish** bilan chambarchas bog'liq. Uskunalarni rivojlantirishning realistik rejasini tuzish uchun kasalxona uskunalar narxi to'g'risida aniq tasavvurga ega bo'lishi kerak. Agar xarajat kasalxonaning moliyaviy imkoniyatlaridan oshib ketsa, u uskunani sotib olishning **muqobil variantlarini** ko'rib chiqishi kerak, masalan, mablag yig'ish yoki xayriya mablag'lari haqida iltimos bilan murojaat qilish. Uzoq muddatli rejalarda yangi jihozlarni sotib olish bilan bog'liq tadbirlar va xarajatlarni hisobga olish muhim, shu jumladan:

- uskuna joyini **o'rnatish oldidan** tayyorlash
- uskunalar texnik xizmat ko'rsatish
- xodimlarni **o'qitish** (dastlabki va malaka oshirish)

- xavfsizlik choralari

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Inoyatov R.I., Karimov Sh.A. *Tibbiyot texnikasi va texnologiyalarini boshqarish asoslari*. – Toshkent: Fan, 2021.
2. Abdullaev B.X. *Sog'liqni saqlash tizimida menejment va rejalashtirish*. – Toshkent: O'zbekiston, 2020.
3. World Health Organization (WHO). *Medical Equipment Maintenance Programme Overview*. – Geneva: WHO Press, 2019.
4. World Health Organization. *Medical device technical series*. – Geneva, 2021.
5. International Organization for Standardization ISO 13485:2016 – *Medical devices – Quality management systems – Requirements for regulatory purposes*. – Geneva, 2016.
6. Yuldashev N.M., Raximov O.T. “Tibbiy texnologiyalarni samarali boshqarishda strategik rejalashtirishning o'rni” // *Sog'liqni saqlash menejmenti jurnali*. – 2022. – №3. – B. 45-52.
7. Ministry of Health of the Republic of Uzbekistan. *Sog'liqni saqlash tizimini rivojlantirish bo'yicha me'yoriy hujjatlar va dasturlar*. – Toshkent, 2023.